

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztők: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Egyengessük az Ő ösvényét.

Csak most, szorongattatásunknak idején látszik meg, hogy mi, magyar reformátusok mennyire készületlenek vagyunk. Most látjuk csak, hogy az elmúlt időt nem használtuk fel elég okosan, nem gyarapítottunk és nem szerezünk annyit, hogy most minden különösebb aggodás és gond nélkül megállnánk helyünket. Nincsen tartalékunk. Fojtogat bennünket az iskolai teher. Tanítóinkat fizetni nem tudjuk. Iskoláinkról nem könnyen és nem szívesen mondunk le, mert tudjuk értékelni a belőlük fakadó áldást és sejtjük nem létük esetén a veszélyt. De ha egyszer végső elerőtelenségünkben mégis csak kényszerülnünk lemondani róluk! Mi is történnék akkor? Semmi különösebb, ha diakonusi intézményeinknek fejlesztésére jóval előbb gondoltunk volna s velük többet és jobban foglalkoztunk volna. Micsoda nyereség lenne az számunkra, ha csak pár száz okleveles tanító diakonisszánk volna. Ezeket az önkéntes, önzetlen munkásokat minden pillanatban beállíthatnánk iskoláinkba, létfenntartásuk biztosításáért is végeznék a tanítói munkát. Ismerek olyan diakonisszát, akinek tanítói oklevele van, Debrecenben is van két ilyen növendék, tehát az ilyen diakonissza nem ismeretlen.

Egyre lehet hallani, hogy a megszapordott tékozlók visszavezetésére a ma nyomorúságának, ezer meg ezer sebének meglátására és bekötözésére nem jut elég időnk, nincsen elég erőnk. Különösen nagyobb gyülekezeteinkből lehet hallani, hogy a lelkipásztor még segédlelkésszel se végezheti a pásztori munkát úgy, ahogy az kötelessége volna és amint azt szeretné és akarná is végezni. Milyen áldásos munkát végezhetnének diakonisszáink különösen ma a lelkipásztorok irányítása és tanácsadása mellett. A missziói munka sokféle ága, különösen a beteg és szegény ügy egészen más képet mutatna, ha diakonissza közreműködésével végezhetnének azt. Alkalmaztatásuk semmi terhet nem jelentene az egyháza. Ismerek olyan

gyülekezetet, ahol a diakonisszát a tehetősebb hívek látják el.

Egyházkerületünk diakonissza intézete Debrecenben évenként 15—18 diakonisszát képesít és állít munkába. Ezek a derék Mária és Márthák ma már annyian vannak, hogy Szatmár, Szabolcs és Bihar vármegyék, Debrecen és Cegléd városok kórházaiban ők látják el a betegápolást. De mikor lesznek annyian, hogy a debreceni klinikákon is őket látjuk majd? De mikor lesznek annyian, hogy egyházkerületünknek minden gyülekezetébe jut belőlük legalábbis egy?

Református egyházunk életében ez az intézményünk még mindig csak csemete korát éli, de ennek fává kell növekedni, hatalmas, terebélyes fává. Ezért a növekedésért imádkozunk és cselekednünk kell! Sok akadály állja útját a növekedésnek, lelkieken és anyagiakban is. A lekicsinylés, a kishitőség, a nemtörődomség és fősvényesség tövise, göröngye és árka akadályozzák az Úr szolgáló leányainak többesedését. Ezeket az akadályokat rontsuk le, pusztítsuk el magunkban is, másokban is. Ne feledjük, hogy a Krisztus eme leányainak térfoglalása, áldozatos munkálkodása gyülekezeteinkbe és ott református véreink lelkébe elviszi, belopja a próféták adventi üzenetét és készítgeti a helyet a Krisztus számára. Az Isten szent fiának útját egyengetjük és készítjük akkor, amikor ez ügyet magunkévá tesszük, a szeretet és béke királyának készítünk helyet házunkban és szívünkben, ha a szeretet és béke földi ügyvivői seregének növekedéséért imádkozunk is, cselekedünk is. Minden egyházi intézményünk budget-jének tárgyalásánál nyesegethetünk, takarékoskodhatunk, csak itt nem. Ide és erre bő marokkal kell öntenünk a bethániai Mária nárdus olaját, mert ez nem tékozlás, ez a legjövődélmezőbb befektetés leend.

Szász Imre.

Nincs igazi öröm mások öröme nélkül.
Igazi örömet akarsz magadnak, szerezz örömet másoknak.

Egy könyv margójára.

Egyházi életünk és irodalmunk egyik legértelmesebb munkásával volt a minap nagyon tanulságos beszélgetésem. Felhozódott a többek között legégetőbb irodalmi és tudományos szükségleteink kérdése is. Meglepett, hogy barátom — aki egyike a tudományosan legképzettebb és legtermékenyebb magyar református lelkészeinknek — mily fájdalmas lehangoltsággal állapította meg, hogy a mi gyér theologiai és vallástudományi irodalmunk milyen csekély kapcsolatban áll a való élettel, mennyire légüres térben dolgozik, mennyire nem, vagy csak alig veszi figyelembe a magyar református egyházi élet valódi és sajátos szellemi szükségleteit, mily csekély számban lát meg problémákat, amelyek különlegesen magyar egyházi és lelki talajból nőttek ki és amelyeket helyettünk és számunkra a világ semmiféle más theologiai és vallástudományi irodalma nem fog megoldani.

Sokat gondolkoztam azóta ezen a megállapításon. Nem egy olyan jelenség ötlött emlékezetembe, amelyeknek alapján kénytelen voltam elismerni legalább részben az igazságát. De általánosítva mégsem tudnám aláírni. Már csak azért sem, mert természetéhez tartozik az a tudománynak — s ez alól a theologia sem kivétel —, hogy a gyakorlati élettel való kapcsolata minél mélyebb, termékenyebb és maradandóbb, annál kevésbé fedezhető felelő pillanatra. Mennyi elvont és bonyolult theoremasorozatnak eredménye pl. az asztalomon égő villanylámpa! És a reformációban mekkora gyakorlati átütő erejük lett a megelőző nemzedékekben látszólag pusztán arisztokratikus szellemi fényűzésként folytatott humanista tanulmányoknak!

Úgyhogy konkrét esetekben bizony nagyon bajos elhatározni: hol végződik a „l'art pour l'art“ üzőtt s az élettől elvonatkozó tudomány és hol kezdődik az a tudomány, amelynek eleven és szemmel látható kapcsolata vannak az élet valamelyik lüktető és fájó darabjával.

*

Bizonyosan fognak akadni olyanok, akiknek a Varga Zsigmond monumentális művére is az lesz — legalább úgy magukban, csendeskén — a véleményük, hogy meglehetősen távol áll magyar református egyházi életünk valódi szükségleteitől és problémáitól. Azt valószínűleg még az így gondolkozók is elismerik — hiszen vakoknak kellene lenniök, vagy valami vakká tévő szenvedélyben leledzeniök, ha nem tennék — hogy ebben a most Isten segítségével befejeződött és megjelent, a két kötetben együtt 1178 sűrű nyomású nagy nyolcadrész lapra terjedő opus doctumban valami egészen rendkívüli szorgalom és tudás, lángoló tárgyszeretet, hatalmas elemző és rendszerező képesség rejlik. Talán hódoló elismeréssel fognak adózni a szerző eléggé meg nem hálálható anyagi áldozatkészségének és kockázatvállalásának is, amellyel a nagy mű létrehozásában megnyil-

vánult szellemi és erkölcsi aszkézisét még megtette. És esetleg még ama szintén egészen nyilvánvaló tény iránt sem lesznek érzéketlenek, hogy ha szerzője ezt a művet valamelyik világnyelven írja vala meg, ott is elsőrendűen hézagpótló munkát végez vele s amellet mind erkölcsi, mind anyagi téren hasonlíthatatlanul nagyobb elismerést arathat, mint a trianoni Magyarországon.

De mindennek ellenére mégsem fogják magukban elnémitani a zaklató és némileg epés kérdést: tulajdonképpen mi szükségünk van most minékünk erre? Ezek ma a magyar református lélek és egyház problémái? Ebben az adattömkelegben, ez idegenszerű fejtegetések között keresse lelki táplálékát a mának vergődő magyar református lelkipásztor? E sokszerű, villódzó fénycsomók, melyek az egyetemes vallástörténet irdatlan mezején vetődnek szemünkbe, nem lidércfények-e igazában véve, amelyek letéritenek a világ Világosságának egyetlen útjáról és megzavarnak a felőle való bátor és határozott hitvallásunkban? Ki fogja olvasni ezt a rengeteg tudományt — és ha olvassa, vajjon jól jár-e vele?

*

Hadd üzenjük szeretettel és megértéssel az ilyen aggódó és vívódó lelkeknek: A könyv beszél magáért. Nincs szüksége apologiára. Vegyétek és olvassátok. Mert még pusztán olvasmánynak is lebilincselő, megrázó. Oda lehetne írni a címül: A lelancolt Prometheus regénye. Az emberé, aki oda van láncolva a földi lét, a véges valóság rideg kősziklájához és akinek oldalát könyörtelenül vájja és tépi a lét és a *létfölötti lét* örök problémáinak keselyűje: egy fátyolos arcú istenség, mint az emberlét örök gyötrelme — „Dieu, l'éternel tourment des hommes“.

Ha valahonnan, ebből a könyvből megtanulhatja a keresztyén theologus, hogy a Prometheus folyton újra feltépődő sebet, „halhatatlan kínját“ egyedül csak a golgothai Áldozat sebe gyógyíthatja meg.

*

De ezen az örök időszerűségén kívül a magyar református theologus és lelkipásztor számára még külön nagy aktualitásai, mágneses pontjai vannak a Varga Zsigmond életművének.

Ott van az ősmagyar vallásról, általában az ural-altáji népek vallásáról szóló hatalmas fejezet. Melyik hívatott és hívatásos magyar lélekvezető nélkülözheti ezt ezután?

Ott van India vallásos életének roppantul részletes és szemléletes, finom és elmélyedő rajza, az eredeti források vonzó beszélgetésével. Manapság, amikor még a félművelt nyugati ember lelkébe is ezer apró és titokzatos csatornán keresztül szívárog be az ind szellem, főképpen a buddhizmus theosophikus mómora, ez a tömjénillatú mákonyoldat: hogyan lehesen ellene a lelkek mindennapi frontján küzdeni gyökérig ható pontos ismerete nélkül?

Ott a sémi népek vallásos életének képe. Milyen egyedülállóan tájékoz általa ez a könyv a Biblia közvetlen vallástörténeti környezetében — és hogy megvilágítja a Bibliának azt a csodálatos, kimondhatlan ajándékát, amit semmiféle környezethatásból nem lehet levezetni és megmagyarázni!

A külmisszió kérdéséhez a modern magyar református lelkipásztor itt szerzi meg ezután az alapvető, biztos tájékozást. De a *belső pogányság* ellen folytatott, napról-napra izzóbb harcában is minduntalan ide kell majd hogy forduljon világosságért. Meglepődve fogja észrevenni, hogy az őspogányság csak a nevét változtatja folyvást: lényege, lelki szerkezete, céljai évezredek óta a régié. A leálcázott ellenség pedig mindig kevésbé félelmes, sőt a szellemi élet harcaiban az ilyen már félig legyőzöttnek tekinthető. Az egyházatyák is, a reformátorok is *ezért* mutatnak rá folyvást — a részletekben néha tévedve, de alapjában elvitázhatatlan igazsággal —, hogy minden új eretnekiségnek, szellemi tévelynek megvan a maga egyenes őse a pogány istenkeresés néhány egyszerű alaptípusában. „Ez az Antikrisztus, akit ti mind éltig hallottatok, hogy eljő és e világban van immár...” „Az ősi ellenség most is háborog még...”

*

Varga Zsigmond nemcsak ragyogó kincsgarmadát ajándékoz művében a magyar szellemi és tudományos életnek, de erős, éles és fényes fegyvereket is a magyar református hitvédelemnek s megbízható, pompás szerszámokat a magyar református lélek- és egyházépítésre.

Az Általános Vallástörténet esemény, amelynek a magyar református lelkipásztori munkában folyvást megisméltendő eseménnyé kell válnia.

Ez lesz az egyetlen — de talán minden mással felérő — jutalom, melyet szerzőjének ma adhatunk.

R. I.

EGYHÁZ

Sérelem.

Az utóbbi időben sok szó esett az iskolai terhek rendezése tárgyában. Megbeszéléseket folytattak, nem is egyet a legfelsőbb helyen is e kérdés megoldásának érdekében, de eredményt mind a mai napig e téren nem látunk. Kétségbeejtő, kínos helyzetbe jutott emiatt már sok egyházközségünk, de következni fog rövid időn belül a többi is. A jelentgetések, tiltások, tiltakozások, perlekedések és húzavonások, amik mind ebből a fekélyből szivárognak ki, egyre rágják és egyre sorvasztják református egyházunk életgyökerét. Idevonatkozólag közlünk egy határozatot, amely a derecskei lelkészikör november 24-én tartott ülésének

jegyzőkönyvéből való, amely határozatot Csighy Andor elnök előterjesztésére és indítványára hozta az értekezlet:

„Református egyházunkat az újabb időkben a politikai hatóságok részéről mind több és több sérelmek érik, mik azt a látszatot kelтик, mintha önkormányzatától végképpen megfosztatott volna s névleges önkormányzata csak a kibírhatatlan iskolai terhek emelhetésének jogában és fizetési kötelezettségében merül ki, de már iskolai ügyeinek intézésébe alig van beleszólása, azokat a kir. tanfelügyelők, közigazgatási bizottságok miniszteri rendeletekre való hivatkozásokkal teljesen a maguk részére sajátították ki.

Ezek a járványszerű, kóros jelenségek míg egyrészt illuzóriussá teszik az egyház önkormányzati jogát, másrészt megbénítják speciális tevékenységét s az amúgy is válságos gazdasági helyzetben egyes egyházainkat s ezek útján fokozatosan magát az egyetemes egyházat is olyan anyagi zavarba, olyan lehetetlen helyzetbe taszítják, amelyekben a végleges elsovadás veszélye elkerülhetetlen.

Bihar vármegye közigazgatási bizottsága pl. 1932. év nov. hó 2-án 1351—1932. k. b. sz. alatt hozott határozatában több református iskolafenntartó egyház ellen az 1931—32. költségvetési évről még kifizetetlenül maradt tanítói helyi javadalmak behajtása érdekében végrehajtást rendelt el a f. év szept. 23-án 81,800—1932. sz. alatt kelt vallás- és közoktatásügyi miniszteri rendeletre való hivatkozással, „mert a hátralékokból kifolyólag a tanítókra anyagi és erkölcsi károk háramlanak”.

A közigazgatási bizottságnak ez a példátlanul sérelmes, önkormányzattal bíró egyházalkotmányunkat semmibe se vevő végzése, mintha megszegyenítő s megsemmisítő felelet lenne az egyetemes konvent 225—1932. sz. határozatára, mely szerint olyan esetekben — mikor a tanítók fizetésének kiszolgáltatása nem az egyházi előjáróság mulasztása miatt késik, hanem azért, mert egyházaink rettenetesen kínzó anyagi viszonyok közé jutván, egyéb kötelezéseiket sem képesek teljesíteni — nem adható a tanítóknak engedély a hátralékos javadalmaknak közigazgatási úton való biztosításához.

Minthogy pedig a derecskei lelkészi körhöz tartozó s Bihar vármegye területén fekvő egyházközségek nem a helyi előjáróság mulasztásából kifolyólag nem tudták a tanítóik becsülettel megszolgált járandóságát kiszolgáltatni, hanem az egyház pénztárának teljes üressége miatt s minthogy a tanítóknak az egyházmegyei esperes úr az említett konventi határozat értelmében nem adhatott hátralékos fizetéseiknek közigazgatási úton leendő biztosítására s végrehajtás útján való behajtására s minthogy a tanítók részéről kiadott írásbeli nyilatkozat tanúsága szerint a közigazgatási bizottsághoz sem fordultak kérelemmel biztosítási végre-

hajtás elrendelése iránt, nyilvánvaló, hogy a közigazgatási bizottság illetéktelenül avatkozott az egyházak belügyeibe s elkövette azt a jogi képtelenséget, hogy a tanítókra konkrét kérelem nélkül, a saját kezdeményezéséből ráerőszakolni igyekezett a „jus advocatiae”-ből eredő állami védelemnek igénybe vételét.

Készséggel elismerjük, hogy a „jus supremæ inspectionis” alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat mindenkor megilleti a legfőbb felügyeleti jog református egyházunk iskolái felett is, de kétségbevonjuk azt, hogy erre a jogra való hivatkozással törvényszerű lenne a vármegyei közigazgatási bizottságoknak az egyházak belügyeibe való olyan beavatkozása, mely az önkormányzati jog semibevételével egyenlő s ami egyházunk életét alapjában támadja meg s annak fennmaradását veszélyezteti.

Már pedig Bihar vármegye közigazgatási bizottságának említett határozata halálos vágás érdekelt egyházaink életgyökerére. Mert a vármegye területén folyamatba tették a tanítói hátralékos javadalmak biztosítására az egyházi adókövetelések s más egyéb bevételek ellen a letiltások és foglalások, végrehajtások, minekfolytán az egyházak a lélekzetvételtől, az élet lehetőségétől végképpen megfosztatnak.

Hiszen a mai súlyos gazdasági helyzetben az egyházi követelések igen csekély mértékben folynak be s ha most már a befolyt jövedelmeknek ez a csekély százaléka is teljes egészében csupán a tanítói fizetések törlesztésére foglaltatik le, miből teljesítik az egyes egyházak lelkészeik, iskolaszolgáik s egyéb alkalmazottaik javára a fizetéseket, miből fedezik dologi — szintén fontos, életbevágó — kiadásait, pl. az egyházkerületi s egyházmegyei közigazgatási terheiket, iskoláik naponként mutatózó kiadásait s esetleg tartozásaik után a kikötött törlesztéseket s kamatfizetéseket, továbbá tűzbiztosítási tartozásaikat? Egyik per a másik után fog így az egyházaink nyakába szakadni, ami azoknak a végzetes romlását fogja előidézni.

Teljes lehetetlenség ilyen körülmények között egyházaink életműködésének a biztosítása. Be fog következni ilyen képtelen helyzetben — talán már nemsokára — az a szomorú idő is, mikor a lelkészek kamarájából ki fog fogyni a mindennapi kenyér s el fog rongyolódni rajtuk a legszükségesebb testi ruha. Avagy az egyetemi képzettséggel bíró lelképásztorokra fizetésükhöz való hozzájuthatásnak meggátolásából nem háramlanak-e anyagi s erkölcsi károk?

Lelkészi körünk mindezek alapján leszögezi, hogy Bihar vármegye közigazgatási bizottságának határozata egyházunk önkormányzatát mélyen sérti, egyházaink életműködését alapjában teszi lehetetlenné; ezért az egyetemes konvent egyházi elnökéhez, főt. és nagymélt. dr. Baltazar Dezső tiszántúli püspök úrhoz jelen határozatának fölterjesztése mellett

azzal a tiszteletteljes kéréssel fordul, hogy méltóztassék hivatali tekintélyének teljes súlyával odahatni, hogy ez a sérelmes határozat hatályon kívül helyeztessék s egyházunk autonómiája a jövőben sértetlenül megőriztessék.

Tudunk mi is Bihar vármegye közigazgatási bizottságának elhamarkodott intézkedéséről. — A többi vármegye nem cselekedték ezt. A sérelem orvoslandó, mert képtelenség, hogy az egyházaknak minden fillére egyetlenegy szükségletnek, a tanítói fizetéseknek fedezésére tiltassék le és minden más egyéb szükséglet még a kielégítésnek a lehetőségétől is elzárassék. Egyebekben pedig az egész iskolai ügynek generális rendezése egyházi és állami életünk legfontosabb és legsürgősebb kérdése. Nem holnap, hanem még ma cselekedni kell itt valamit.

Sz. I.

Gyermektelen házaspárok gondoljanak a Szeretetszövetség árváira, mikor vagyonuk felől rendelkeznek.

TUDÓSÍTÁS

A nagykárolyi református egyházmegye

17 egyházának mindkét nemű ifjúsága, öt helyre csoportosítva ifjúsági leány- és fiúkonferenciát tartott november 20—25. napjain. Egy egyházközségből a nagymérvű tifuszmegbetegedések miatt nem jelent meg senki.

A konferenciákat az egyházmegye esperese hívta össze és mindenütt személyesen vezette. A konferencia előadói voltak: Dobos Károly református keresztyén ifjúsági egyesületi titkár és Rózsa Ibolya, a református leányok országos szövetségének titkára.

A konferencia mindenütt istentisztelettel kezdődött a templomban, melyet a helybeli lelkész végzett, azután közös konferencia volt a templomban, melyen nagyszámban vettek részt férfiak és nők és serdültek.

Nem egy helyütt hallatszott öregek ajakáról a templomból kijövet: bizony, régen kellett volna ezt megkezdenni és akkor nem jutottunk volna oda, ahol vagyunk.

Rövid szünet után délután külön konferencia volt a fiúknak és leányoknak, hol soha nem tapasztalt figyelem nyilvánult meg a legtöbb helyen a hallottakkal szemben és sokan fogadást tettek, hogy a hallott intelmeket követni fogják és másokat is toboroznak Krisztus zászlója alá.

Ugartörés és magvetés volt e sorozatos konferencia, de hogy nem hiábavaló, mutatja az, hogy az ifjak gondolkodóba estek, munkát kérnek és keresztyén reformátushoz illő életre törekednek.

Mátészalkán már erőteljes ifjúsági munka

indult meg a református szociális missziói testvér vezetése mellett; nemkülönben Nagyecsedén, hol szép, barátságos otthona is van az ifjúságnak.

Ha frázisként sokszor elhangzott már, hogy az ifjúságé a jövő, keresnünk kell az alkalmakat és módokat is, ahol gondos vezetés és irányítás mellett ifjaink munkába is állhatnak és építhetik a szebb, boldogabb magyar és református jövőt.

Ezt célozta e sorozatos konferencia. Az előadók lelküknek legdrágább kincseit, a református igaz hit örök igazságait, nagy bőséggel szórták a fogékony szívekbe, lelkekbe: bár adná Isten, hogy a tiszta magvetést követné gazdag gyümölcsozás és áldott aratás!

Akik aggódnak a jövő miatt és lelkükben felelősséget éreznek a fiatalság sok, sok tévedéséért, kíséreljék meg itt keresni a jövő biztosítását, hol helyes út és ösvény nyílik meg az ifjúság előtt, melyen járva, reménységgel küzdhet Istenért, hazájáért, egyházáért és a maga jobb sorsáért!

Jelenvolt.

Az „árva“ szónak csak a szavadban van meg a távlata s azonnal elvész az, ha egy bélyegyet fel kell ragasztanod?

Horthy Miklós nevenapján.

Szentpéteri Kun Béla beszéde a bajtársi egyesületek Miklós-napi táborán.

Bajtársak!

Adjunk feleletet arra a kérdésre: Miért ünnepelünk mi most? Ünnepeljük Horthy Miklóst, a vitéz katonát, a nagy magyar hazafit, az ifjúság lelkes barátját. Azonban nem elég ennyit mondanunk. Ünnepeljük a kormányzót, a magyar állam fejt. De ez sem elég, mert nemcsak az alattvalótól járó köteles hódolat vezetett ide bennünket. Mi Horthy Miklósban a boldogságunkat, az eszményünket, a reménységünket ünnepeljük.

Mi Horthy Miklósban az Árpád, a Hunyadi Mátyás, a szabadságvédő erdélyi fejedelmek utódját látjuk és boldogok vagyunk, ha arra gondolunk, hogy míg évszázadokon keresztül még a trón lépcsője körül is alig állott magyar ember — most ott fent magyar ember tartja kezében a jogart. Sokszorosan boldogok vagyunk mi tiszántúli magyarok, ha arra gondolunk, hogy amint az előző korszak utolsó hatalmas oszlopának, a nemzet nagy vértanújának, a mi egyetemünk névadójának szűkebb hazája a tiszántúli róna volt, úgy az új korszak megteremtőjét is a Tiszántúl adta a hazának és ime Kunság mezeje nemesak ért kalászt lenget, hanem emberben is olyat terem, mint búzában: acélosat, sikereset.

Azonban Horthy Miklós nemcsak test és

vér szerint magyar, hanem lélekben és szellemben is és ezért a mi eszményünk. Ha az államfő nem az alkotmány megszokott útján kerül az állam élére, az rendesen az erőszak és felforgatás útján történik. De Horthy Miklós nem azzal jött, hogy elseperjen útjában állókat, nem azzal jött, hogy felforgasson megszokott jó intézményeket, nem azzal jött, hogy ontson ártatlan vért, nem azzal jött, hogy jutalmazzon bűntársakat, hanem jött azzal, hogy megmentse a pusztuló magyarságot, hogy visszaállítsa a régi rendet, hogy megbüntesse a bűnösöket. Azonban a fehér lovon nem maga Horthy Miklós jött: Azon jött a honalapító Árpád, az országot szervező Szent István, a tatárjárás után hazát felépítő IV. Béla szelleme, azon jött az egész magyar nemzet szelleme.

Horthy Miklóst nem nevelték államfőnek. Az átlagosnál valamivel csinosabb, tágasabb, jobb módravalló, de mégis csak középsorsú nemesi család kuriájából indult az élet útjára. Megdicsérték a tehetségét, megcsodálták a szorgalmát. Jósoltak neki szép emelkedést, néhán fejét is csóváltak: milyen kár, hogy ez a nagytehetségű ifjú magyar, ha más náció volna, sokkal többre vihetné. De így is magasra emelkedett. Az uralkodó figyelme is felé fordult. Ám arra senki sem gondolt, hogy ez a nagy tehetségű és vasszorgalmú katonatiszt nemcsak az osztrák-magyar fegyveres erőnek lesz kitűnő tagja, hanem beírja nevét a világtörténelembe. És arra nem gondolt senki, hogy aki az uralkodó mellett az ügyek egy részének intézésében segítkezik, nemsokára ezeket az ügyeket maga fogja elintézni. Horthy Miklós az államfői méltóságra emelkedése Isten hatalmas rendelkezésének következtében. Megnyugvás és reménység a számunkra. Bizonyossága annak, hogy az Isten akaratának érvényesülésére nincsen semmi akadály és Isten a maga céljának elérésére mindig megtalálja az alkalmas eszközt. Ha az Úristen 1919-ben megmentette a magyar nemzetet a haláltól, amelyhez nemzet még olyan közel sohasem állott, bizonyosan célja volt vele, mert különben pusztulni engedte volna. Ha pedig célja van velünk az Úristennek, akkor megfogja találni mindenkor az alkalmas embert a magyar nemzet emelésére, úgy amint megtalálta a maga idejében Horthy Miklóst. Megtalálja akármilyen korban és akármilyen sorsban.

Nagy vigasztalás ez nekünk, mert ebből látjuk, hogy nincs olyan sötétség, nincs olyan dermedtő hideg, vagy lankasztó forróság, amelyik az Isten akarata nélkül az életet elsorvasztaná. Nem szabad tehát csüggednünk sem a magunk életében, sem a nemzet életében akármilyen bajok zúdulnak le ránk. A magyar nemzet élni fog és nagy lesz újra, mert nyilvánvaló, hogy vele az Istennek célja van. Nyilvánvaló, hogy a magyar nemzetnek világtörténelmi hivatást kell még betölteni. Lehet, hogy a magyar nemzet teljes boldogságának az eléréséhez már nem Horthy Miklós lesz az Úristen eszköze,

de ha a magyar sereg ott lesz a Szent István koronája területének legszélső határain és újra boldog és újra hatalmas lesz Magyarország, a győztesek között ott lesz Horthy Miklós akkor is, ha ez száz esztendő múlva lesz és ő itt a földön már nem él. Ott lesz Horthy Miklós, ott vágat a fehér lovon, mint Szent László király, vagy Csaba királyfi és az egész magyar nemzet, kivált a magyar ifjúság és elsősorban a Tiszamente magyar ifjúsága körülveszi akkor is, mint most, amikor azt kiáltja:

Fény nevére — áldás életére.

HALOTTAINK

Dr. Bán Zsigmond, a makói református egyháznak éveken át volt presbitere és ügyésze, egyházmegyei tanácsbíró és ügyész, november 29-én váratlanul meghalt. Évek során át hathatósan tevékenykedett a közélet minden mezén. Temetése nagy részvét mellett december 1-én ment végbe. Az Úr vigasztalja meg övéit!

KÜLÖNFÉLÉK

A Kormányzó úr nevenapján, december 6-án délelőtt ünnepélyes istentiszteletet tartott dr. Baltazár Dezső püspök, a Kistemplomban, amelyre nagyszámú egyházi, városi, katonai stb. kiküldöttek jelentek meg. Sokasítsa meg az Isten az ország első emberének éveit, hogy kormányozza ez ország hányatott hajóját hittel és bölcsességgel.

Kiss Ferenc egyetemi tanár december 4-én töltötte be hetvenedik életévét. Amikor erre gondolnak, de sok szegény árvának, sok özvegy-asszonynak, sok aggódó családapának és sok jólelkű emberbarátnak szeméből buggyan ki a könny az Isten iránti hála érzésétől. Annyi áldás szálljon rája.

Tízéves lelkészi jubileum. Bensőséges ünnepelésben volt része Molnár Ferenc debreceni ispotályi lelkésznek december 2-án. Ekkor volt tíz éve annak, hogy debreceni lelkésznek és egyúttal iskolaszéki elnöknek is megválasztották. Este a hívek nagy számmal keresték fel szeretetük jeléül és az egyházzsír hívei pedig pompás palástartalékkal lepték meg. A tanítótisztület képviselőjében Törös Károly elnök üdvözölte a tanítók nemes barátját és ajándékot adott át.

A Kántus folyó hó 3-án délután Jámber Ferenc kegyes alapító emlékére ünnepélyt rendezett. Dr. szentpéteri Kun Béla megnyitójában a debreceni polgár áldozatkészségéről és a Kollégium iránti szeretetről szólt. Vitéz dr. Roncsik Jenő tűzoltófőparancsnok humoros felolvasást tartott.

Kossuth Lajosnál, turini remeteségében, 1883 kora őszén tisztelgő látogatást tett Lévay Lajos sárkeresztúri református lelkipásztor, a jóemlékezetű, nagybuzgóságú és kedvesen naív

egyházi író, egy másik (az útleírásban meg nem nevezett) protestáns lelkésszel együtt. A Protestáns Egyházi És Iskolai Lap 1885. évi folyamában olvasható terjedelmes útleírásból közöljük a következő részletet:

„Mikor Kossuth kérdésére elmondtuk, hogy az örök városban is megfordultunk, nevetve mondá: *No lássák, kérem szívesen, én sohasem voltam Rómában. — Nem látogatták meg a pápát?* kérdező aztán. Midőn arra utaltunk, hogy bennünket prot. lelkészeket talán maga elé sem bocsátott volna a pápa, szeretetreméltó kedélyességgel viszonzá: *Miért ne? Sőt inkább örült volna, hátha önöket eretnekeket azzal megrítheti*“ (240. hasáb).

A nagy számú bölcös és kedélyes megállapítása azóta is aligha vesztett igazságából. Protestáns lelkipásztoroknak a pápa előtt való tisztelgése ma sem igen jár egyéb haszonnal, mint azzal, hogy a pápának örömet szerez.

Az erdélyi szász evangélikusok nagyérdemű és nagy tudományú püspöke, *D. Dr. Teutsch Frigyes* több mint negyedszázados püspöki szolgálat után, nyolcvan esztendőskorában nyugalomba vonult. Maroknyi népének hűség és magas színvonalú lelki vezetéséért, valamint igen előkelő magaslatokon járó történetírói működéséért — mellyel az egyházi és a politikai történetet egyaránt szolgálta — megérdemli tiszteletünket és elismerésünket annak ellenére is, hogy a szászoknak feltűnően gyors átváltása az 1918-as összeomlás után a nagyromán eszme sineire az ő püspökségének fájdalmas emléke. Utódául a november 14-iki „Landeskirchenversammlung“ a hagyományos gyönyörű és mélyen meghatározó külsőségek közt (a szavazás istentiszteleti keretben folyt le, a szavazásra jogosultak az oltáron állították ki szavazócéduláikat s az ott álló úrnába tették stb.) 84 szavazattal 55 ellen az addigi püspöki vikáriust, *D. Dr. Glondys Viktor* brassói lelkipásztort választotta meg. Glondys legjava férfikorában lévő (éppen 50 esztendőskorában) kitűnő prédikátor, külföldön is ismert nevű, erősen determinista vallásfilozófiai író, aki püspöki székét valóban nagyszabású, a világnézet és a gyakorlati szükség szempontjából egyaránt sokatmondó beszéddel foglalta el. Megválasztásában mindenesetre feltűnő, hogy a választók többségének bizalma ez alkalommal nem született erdélyi szászra, hanem sziléziai születésű németre esett, aki Brassóba került előbb Bukovinában folytatott hosszabb lelkipásztori és a csernovici egyetemen magántanári működést. Ilyen eset — hogy t. i. nem született erdélyi szászt választottak püspökké — a reformáció századában többször, de azután tudunk csak a legritkábban fordult elő, ha ugyan egyáltalában előfordult az erdélyi száz evangélikus egyházban. Érdekes és meggondolandó jele ez mindenesetre annak, hogyan igyekeznek egy sorsközösségbe kapcsolódni a Romániához szakított területek különböző fajiságú és merő-

ben elűtő történeti és művelődési háttérrel bíró német telepesnépei, amelynek többségben lévő protestáns részét most már a velük kibővült szász-egyház fogja össze egy szervezetbe. Azt azután majd a jövő fogja megmutatni, hogy vajjon ez a symbolikus jelentőségű személyi változás milyen befolyással lesz a szászságnak a vele együtt szenvedő erdélyi magyarsággal, különösen magyar reformátussággal való viszonyára, melynek mikénti alakulása a jövőben a szászságra éppenséggel nem lehet közömbös, de amelyről, sajnos, a különben igen tartalmas püspöki székfoglalóban egyetlen szót sem olvastunk.

Ravasz László dr. dunamelléki püspök úr elnökségével megalakult a Magyar Református Missziói Szövetség új vezetősége. A régi gárda mellett az új elnökség úgy formálódott, hogy abban mind a hivatalos egyház, mind pedig az összes belmissziói egyesületek vezetői részt vesznek. Az élrekerült új nevek közül kiemeljük Victor János dr. budapesti lelkipásztor és Enyedy Andor dr. miskolci lelkipásztor nevét, mint akiktől sokat várunk. Victor János dr.-tól a munka általános irányítását, Enyedy Andor dr.-tól az országos szervezést. Isten segítse őket! Az elnökség régi tagjai közül megemlítjük: Kállay Kálmán dr., Balogh Jenő dr., Czeglédy Sándor, Kováts J. István dr., Puky Endre dr., Forgács Gyula dr., Muraközy Gyula, Nyáry Pál, Vásárhelyi Dezső, id. Victor János, Koczogh András dr., Misley Sándorné, Pongrácz József és vitéz Csia Sándor dr. országosan is ismert neveit. Hisszük, hogy ez a sok fényes név határozott munkaprogramot, tiszta református irányt és sok-sok áldott munkát jelent Anyaszentegyházunk hasznára s az Isten nevének dicsőségére.

Külmissziói tárgyú verseket vár az ébredő külmissziói érdeklődés már régóta gyülekezeinkben. Most végre megjelent egy csinos kiállítású füzetke külmissziói versekkel telten, a Magyar Református Külmissziói Szövetség kiadásában. A füzetke ára 30 fillér, megrendelhető a M. R. K. Sz.-nél, Budapest, Gyulai Pál-u. 9. II. Melegen ajánljuk.

Mindennemű ép, használt postabélyeget szeretettel fogad a Magyar Református Külmissziói Szövetség. Segítsük elő a misszió nagy ügyét bélyeggyűjtésünkkel. Ne dobja el érkező levelei bélyegeit, hanem gyűjtse össze őket és küldje be a Külmissziói Szövetséghez nyomtatványportóval, Budapest, Gyulai Pál utca 9. II. 21.

Karácsonyi drámai jelenet is található az „Ébresztő” ifjúsági vezetők lapjának most megjelent decemberi számában. Karácsonyesti előadáson, vallásos estén is jól használható. A lap félévi előfizetési díja melléklettel együtt 2.— P. Megrendelhető a KIE Szövetségénél: Budapest, VIII., Horánszky-utca 26. I. e.

Afrikában rendez nemzetközi ifjúsági tábort a KIE Világszövetség április 15—24-ig, Marseillestől Afrikába és vissza Marseillesbe. Útiköltség

és teljes ellátás költsége 110.— P. Bővebb felvilágosítást ad a KIE Szövetség.

1000 ifjú vett részt a tatai református egyházmegye és 384 ifjú a nagykarolyi egyházmegye őszi körzeti ifjúsági konferenciáin. A konferenciákat Löke Károly és Fóris Lajos esperesek vezetésével az egyházmegyei belmissziói előadók rendezték. Az 1000 ifjút ingyen látták el ebéddel a körzeti konferenciák helyéül szolgáló gyülekezetek. Biztató jelek!

Az ifjúsági munka első lépése az 50 filléres kis lap, a „Református Ifjúság” megrendelése. Csodás munkát végeznek e kis röpiratszerű határozott református tartalmú kis lapok ifjúságunk között a tanyákon, szórványokban, műhelyekben dolgozó ifjúságunk között. Még megrendelhető a teljes évfolyam november 1-től kezdve KIE. Ref. Ágától, Budapest, VIII. ker. Horánszky-u. 26. I.

A hevesnagykunsági egyházmegyében az általános tisztújítás rendén az eddigi tisztikart választották meg: Török Imre esperes, Herczegh Béla e. m. gondnok, Maklár Károly és dr. Végh Sándor főjegyzők s a régi tanácsbírák. A kipróbált erőket örömmel üdvözljük.

Debrecen szab. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalatának költségvetése 1933. évre.

Fedezet.

1. Nyomdaüzem, a „Méliusz” könyvkeres. és könyvkötészet valószínű hozama	530,000.— P	
2. Beruházások fedez.	15,000.— P	545,000.— P

Szükséglet.

1. Személyi kiadások:			
a) Nyomdánál	120,037.— P		
b) Könyvköt.-nél	30,726.— P		
c) „Méliusz” könyvkereskedésnél	11,592.— P	162,355.— P	
2. Dolgoi kiadások:			
a) Nyomdaüzemnél	255,054.— P		
b) Könyvkötészetnél	18,379.— P		
c) „Méliusz” könyvkereskedésnél	19,093.— P	292,526.— P	
3. Beruházások	15,000.— P	15,000.— P	
4. Leírások és újítási alap dotálása	52,000.— P	52,000.— P	
5. Üzemi felesleg	23,119.— P	23,119.— P	
			Összesen 545,000.— P 545,000.— P.

Az egyházkerületi közgyűlés 151/3—1926. számú határozatával vett utasítás alapján közzéteszi

Debrecen, 1932 november hó 30-án.

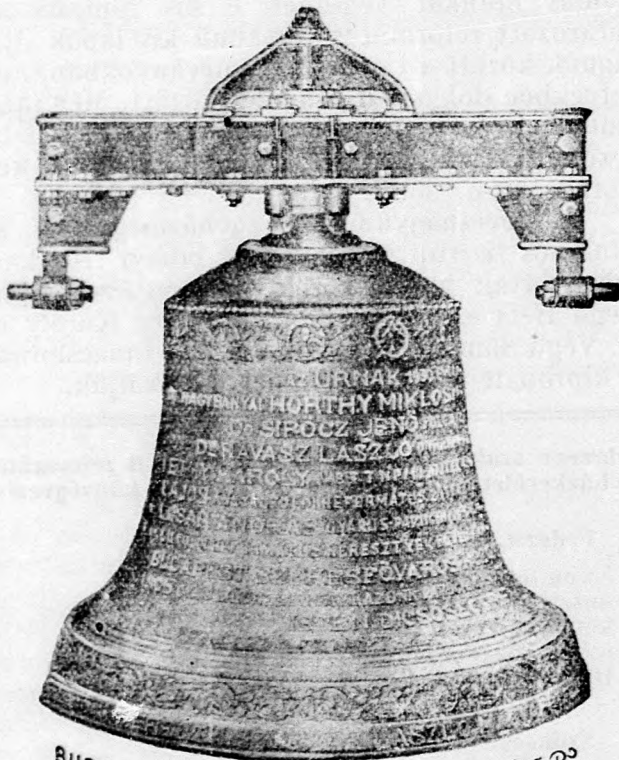
Varga Pál,
egyházkerületi számvevő.

TARTALOM: Szász Imre: Egyengessük az Ő ösvényét. — R. I.: Egy könyv margójára. — Egyház: Sz. I.: Sérelem. — Tudósítás: Jelenvolt: A nagykarolyi református egyházmegye 17 egyháza ifjúságának konferenciája. — Kun Béla: Horthy Miklós nevenapján. — Különlék.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

Magyarország aranykoszorús mestere**Szlezák László**harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár**BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.**

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATÓIT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOSvasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zsír-bödönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Protestáns egyházi irodalom!

- Dr. Baltazár Dezső:** Elég nékem az Isten kegyelme (Prédikációk) . . . 1.—
— A próbáltatások idejéből . . . . . —.50
- Czegléd Emánuel:** Baltazár Dezső református püspök életrajza . . . 2.50

MEGJELENT:

- Dr. szentpéteri Kun Béla:** Magyar református egyházalkotmány . . . . . P 1-60
- Dr. Erdős Károly:** Méliusz világító lámpásának sugara . . . . . —.30
- Dr. Illyés Endre:** A magyar református földművelő nép lelki élete 2.90
- Dr. Incze Gábor:** Keresztelési beszédek . . . . . 3.—
— A magyar református imádság a XVI. és XVII. században . . . . . 6.—
— Az Úr áldassék! (57 magyar református lelkész prédikációja az év különböző ünnepeire és vasárnapjaira) . . . . . 7.—

Kesztyűsné Balogh Margit:

- Az Úr zsámolyánál. Ára: P 3.—**
- Kovács János:** Gyalogösvény (52 ifjúsági prédikáció) . . . . . 4.—
- Dr. Sz. Kun Agota:** A debreceni református Nagytemplom . . . . . 3.—
- Makkai Sándor:** Öntudatos kálvinizmus 3.60
- Orosz Tamás:** Napsugár a szent berkekben . . . . . 4.—
- Révész Imre:** Kálvin élete . . . . . —.80
— Révész Imre élete . . . . . 8.—

- Dr. Révész Imre:** Az ige fénye (Prédikációk) 1.20
- Szabó Gyula:** Sötétségből világosság legyen! (Prédikációk) . . . . . 3.—
- Szalonnás János:** A református leány (Kötve) . . . . . 6.—
- Dr. Török István:** A Barthi teologia elméleti és gyakorló-lelkészi szempontból . . . . . —.50
— Barth Károly teológiájának kezdetei 3.—
- Varga József:** Korálkönyv . . . . . 6.—
- Dr. Vasady Béla:** A hit misztériuma . . . . . 7.—
- Vincze Elek:** Mi láttuk az ő dicsőségét... (Prédikációk) . . . . . 5.—
- Vincze Károly:** Istennek angyalai . . . . 4.—

Fenti művek kaphatók:

„MÉLIUSZ“könyvkereskedésben, Debrecen,
Ferenc József-út 26. szám alatt.